

Lovforslag nr. L 78. Fremsat den 30. oktober 1991 af industriministeren (Anne Birgitte Lundholt)

Forslag

til

Lov om kommuners og amtskommuners deltagelse i erhvervsudviklingsaktiviteter

§ 1. Lovens formål er at fremme kommunernes og amtskommunernes medvirken i den lokale erhvervsudvikling, at styrke de offentlige myndigheders samarbejde om erhvervsudvikling og at udvikle samarbejdet mellem offentlige myndigheder og de private erhverv om erhvervsudvikling.

§ 2. Kommuner og amtskommuner kan alene eller i samarbejde med andre iværksætte kollektive erhvervsudviklingsaktiviteter i form af information, rådgivning, erhvervsudviklingsprojekter og anden erhvervsmæssig service, som stilles til rådighed for alle erhvervsvirksomheder eller grupper af virksomheder i kommunen eller amtskommunen. Kommuner og amtskommuner kan herunder medvirke til at udvikle den lokale og regionale erhvervsmæssige infrastruktur gennem koordinerende indsatser og ved etablering af servicetilbud og serviceinstitutioner, der har til formål at fremme produktudvikling samt at fremme etablering og udvikling af virksomheder.

Stk. 2. Kommuner og amtskommuner kan yde tilskud til de i stk. 1 omhandlede erhvervsudviklingsaktiviteter, herunder medfinansiere programmer under Det Europæiske Fællesskab, som sigter mod regional udvikling, jf. dog stk. 4.

Stk. 3. De i stk. 1 omhandlede foranstaltninger kan foregå i selskabsform.

Stk. 4. Gennem de i stk. 1 og 2 omhandlede erhvervsudviklingsaktiviteter må der ikke ydes direkte finansiel støtte til enkelte erhvervsvirksomheder.

§ 3. Kommuner og amtskommuner kan med henblik på eksport afhænde viden, som er oparbejdet i kommunen eller amtskommunen i forbindelse med løsning af kommunale eller amtskommunale opgaver. Kommuner og amtskommuner kan desuden forarbejde og videreudvikle denne viden med henblik på salg til eksport.

Stk. 2. Kommuners og amtskommuners eksport af viden kan finde sted ved:

- 1) Eksport på underleverandørvilkår gennem danske virksomheder.
- 2) Udlån af medarbejdere til danske eller udenlandske virksomheder eller myndigheder.
- 3) Direkte eksport til offentlige eller private købere i udlandet.

Stk. 3. Salg af den i stk. 1 nævnte viden må ikke påføre private virksomheder urimelig konkurrence og må ikke give enkelte virksomheder en urimelig fortrinsstilling.

Stk. 4. Det er en betingelse for kommuners og amtskommuners salg af viden til eksport, at aktiviteten over en vis periode som et minimum hviler i sig selv. Industriministeren bemyndiges til at fastsætte nærmere regler herom samt om priskalkulation i forbindelse med salg af den i stk. 1 nævnte viden.

Stk. 5. Kommuner og amtskommuner må ikke økonomisk eller ledelsesmæssigt deltage i selskabsdannelser af privatretlig karakter, som afsætter den i stk. 1 omhandlede viden.

§ 4. Kommuner og amtskommuner kan samarbejde med andre offentlige og private parter om etablering og gennemførelse af regionale

erhvervsudviklingsprogrammer, der har til formål at udvikle infrastruktur og at fremme erhvervsudvikling i et større geografisk område.

Stk. 2. Erhvervsudviklingsrådet kan inden for rammerne af lov om erhvervsfremme medvirke ved etablering og gennemførelse af de i stk. 1 nævnte programmer. Erhvervsudviklingsrådet kan herunder tage initiativer, der har til formål at fremme koordination af statslige erhvervsfremmende foranstaltninger af be-

tydning for de regionale erhvervsudviklingsprogrammer.

§ 5. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

§ 6. Loven tages op til revision i folketings-samlingen 1996/97.

§ 7. Industriministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Folketinget vedtog den 18. april 1991 under en forespørgselsdebat om rammerne for kommuners og amters deltagelse i erhvervsvirksomhed en dagsorden, hvorefter Folketinget opfordrer Regeringen til inden 1. november 1991 at fremsætte forslag til udvidede rammer for erhvervspolitisk samarbejde mellem private virksomheder, stat, kommuner og amter vedrørende

- erhvervsudviklingsprojekter
- systemeksport
- regionale erhvervsprogrammer og
- finansiering af EF-programmer,

dog således, at der ikke sker konkurrenceforvriddning i forhold til det private erhverv.

Hovedvægten af det offentlige indsats for at fremme erhvervsudviklingen ligger på staten. Et vigtigt led i denne indsats er loven om erhvervsfremme, der trådte i kraft 1. januar 1991, og som fastlægger rammerne for den statslige erhvervsfremmeindsats. Med denne lov er der sket en modernisering af denne indsats.

Under den statslige erhvervsfremme hører også en indsats for at fremme den regionale erhvervsudvikling. Det kan efter erhvervsfremmeloven ske gennem regionale og lokale erhvervsfremmende foranstaltninger samt midlertidige initiativer til fremme af den erhvervsmæssige udvikling i egne af landet, hvor dette er særligt påkrævet. Tilrettelæggelsen af denne indsats sker i Industriministeriet gennem Erhvervsudviklingsrådet inden for de bevillingsmæssige rammer, der er fastsat på finansloven.

Den lokale erhvervsudvikling påvirkes imidlertid også på en række områder af kommunerne. Indsatsen i såvel primærkommuner som amtskommuner består først og fremmest i at skabe gode rammebetingelser for erhvervsvirksomhed inden for de enkelte kommunegrænser. Det drejer sig især om en hensigtsmæssig indretning af den lokale infrastruktur gennem investeringer i havneanlæg, vejnet, transportmidler, vand- og elforsyning, rensningsanlæg samt opkøb af jordarealer med særlig henblik på byggeomdning af erhvervsgrunde. Hertil kommer

som et vigtigt element en hurtig og effektiv sagsbehandling i forhold til erhvervslivet samt gode arbejdsmarkeds- og uddannelsesforhold, sociale ordninger samt tilfredsstillende faciliteter for kultur og fritid. Endelig har kommunerne en vigtig rolle at spille ved at skabe den rigtige ramme for rådgivning og vejledning af virksomhederne i kommunen gennem erhvervsråd, erhvervschefer og tilsvarende service og rådgivning.

Det betydelige lokalkendskab og den ekspertise i forhold til de lokale erhvervsvirksomheders problemer, der i sagens natur ligger i den kommunale forvaltning, bør i særlig grad fremhæves som et vigtigt element i kommunernes muligheder for at fremme den lokale erhvervsudvikling.

Da landbruget var Danmarks hovederhverv, var det faciliteter, der især var knyttet til dette erhverv, som var genstand for kommunernes indsats. Der var f.eks. tale om markedspladser, eksportstalde, slagtehus, grønttorve, auktionshaller og udstillingshaller m.v., alt sammen vigtige elementer i den erhvervsrettede infrastruktur. Det var opgaver, hvis indhold og organisationsformer tilpassede sig udviklingen i samfundet og i de brancher, som havde behovene.

Senere kom andre opgaver til, f.eks. fragtcenral, messehaller, havnefaciliteter, ophalerbedding på havnen m.v. I mange tilfælde foranstaltninger, som umiddelbart kun var til brug for et fåtal, men med det videre perspektiv at stimulere lokalsamfundets erhvervsgrundlag. De nævnte erhvervsrettede infrastrukturinvesteringer er fortsat vigtige led i kommunernes erhvervspolitik.

I de højt udviklede industrilande spiller den samfundsmæssige infrastruktur en afgørende rolle for virksomhedernes, lokalområdernes og nationernes konkurrenceevne. Kravene til infrastrukturen er især store i et land som Danmark, hvis industristruktur er karakteriseret ved meget få store virksomheder og mange små og mellemstore virksomheder.

Danmark er endvidere karakteristisk ved den betydelige grad af forvaltningsmæssig decentralisering. Denne styreform indebærer, at ikke kun staten er ansvarlig for den erhvervsrettede infrastruktur. Kom-

muner og amtskommuner løser vigtige opgaver i denne sammenhæng.

Der er således allerede i dag betydelige muligheder også for kommunal og amtskommunal indsats med henblik på at fremme den lokale erhvervsudvikling. I overvejelserne om en udvidelse af rammerne for denne indsats må imidlertid også indgå den risiko for konkurrenceforvridning, der kan ligge i et kommunalt erhvervspolitisk engagement. Kommunalfuldmagten, der består af et sæt uskrevne retsregler, fastslår derfor blandt andet, at en kommune ikke må drive almindelig handels- og produktionsvirksomhed, og kommunen må ikke give økonomisk støtte til enkeltvirksomheder. En anden risiko ligger i en ukoordineret knopskydning af f.eks. centre for rådgivning og vejledning for virksomhederne, som dels ikke modsvarer de lokale erhvervsvirksomheders behov, dels er udtryk for en uhensigtsmæssig anvendelse af de samlede ressourcer, der sættes ind på en sådan rådgivning og vejledning, inkl. de statslige ressourcer.

Inden for de grænser, der er sat af reglerne om, at det ikke er lovligt for kommuner og amtskommuner – uden udtrykkelig hjemmel hertil – at yde økonomisk støtte til enkeltvirksomheder eller at iværksætte produktion af varer og tjenesteydelser med henblik på afsætning på det frie marked, har det altid stået kommunerne frit at indgå i de retshandler, der har været krævet til en forsvarlig førelse af kommunens forretninger.

Det har for visse retshandlers vedkommende været bestemt, at de for at være gyldige skulle have tilsynsmyndighedernes godkendelse. Disse begrænsninger er for størstepartens vedkommende enten ophævet eller erstattet af generelle forskrifter.

Den selvstændige retsevne har også omfattet deltagelse i foreninger og selskaber med andre kommuner eller med private aftalepartnere.

En udvidelse af rammerne for kommuners og amtskommuners deltagelse i erhvervsudviklingsaktiviteter må ske gennem lovgivning, hvor der på de fire konkrete områder, der er nævnt i Folketingets dagsorden, sker en præcisering af området for kommunernes indsats.

Generelt er der ikke anledning til at ændre kommuners og amtskommuners ulovbestemte adgang til at iværksætte erhvervsudviklingsaktiviteter i henhold til de såkaldte kommunalfuldmagtsregler. De uskrevne kommunalfuldmagtsregler gælder derfor fortsat i det omfang, de ikke berøres af lovforslaget, eller hvor der ikke gælder anden lovgivning, jf. bl.a. lov om kommunal støtte til forskerparker. Allerede eksisterende erhvervsfremmeaktiviteter i kommunerne, der er lovlige, begrænses ikke gennem dette lov-

forslag, der tværtimod som nævnt i dagsordenen sigter på at udvide rammerne for kommunernes og amtskommunernes erhvervsudviklingsaktiviteter.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Kommuner og amtskommuner har fra deres grundlæggelse gennemført indsatser af betydning for den lokale erhvervsudvikling. Der er således en tradition herfor, som i praksis videreføres og udvikles i takt med samfundsudviklingen.

De nye store erhvervsøkonomiske udfordringer, som Danmark og dansk erhvervsliv møder i disse år, stiller nye krav til dansk erhvervspolitik. Blandt kravene er, at opnå den bedst mulige ressourceudnyttelse i erhvervspolitikken.

For at opnå dette er det hensigtsmæssigt at udvide og forbedre de offentlige myndigheders samarbejde om erhvervsfremme og at udvikle samarbejdet mellem de offentlige myndigheder og de private erhverv om erhvervsudvikling.

I § 1 understreges lovens formål, som er gennem de i loven omhandlede foranstaltninger at fremme kommunernes og amtskommunernes medvirken i den lokale erhvervsudvikling, at styrke de offentlige myndigheders samarbejde om erhvervsudvikling og at udvikle samarbejdet mellem offentlige myndigheder og de private erhverv om erhvervsudvikling, jf. den under Almindelige bemærkninger nævnte dagsorden. Med loven fremhæves således kommunernes og amtskommunernes rolle i det i dagsordenen nævnte erhvervspolitiske samarbejde mellem virksomheder, stat, kommuner og amter.

Kommunernes erhvervsfremme består i væsentligt omfang i at påtage sig opgaver til udvikling af den lokale erhvervsinfrastruktur, enten ved at sikre faciliteter og fysisk udstyr, ved at iværksætte arbejder eller ved at påtage sig økonomiske garantier der har muliggjort deres gennemførelse. Kommunernes adgang til at stimulere det lokale erhvervsliv har som nævnt historisk tradition. Den samfunds-mæssige udvikling og udviklingen i vilkårene for virksomhederne må naturligt føre til, at opgaverne udvikles og at løsningsformerne gøres tidssvarende.

På denne baggrund må det foreliggende lovforslag ses som et supplement til lov om erhvervsfremme, der sigter på yderligere effektivisering af dansk erhvervspolitik.

Til § 2

Det foreslås i § 2, at der gives kommuner og amtskommuner adgang til sammen med andre at yde ge-

nerelt virkende støtte til erhvervslivet gennem foranstaltninger i form af information, rådgivning, erhvervsudviklingsprojekter og anden erhvervs-mæssig service. Kommuners og amtskommuners erhvervsfremme skal som hidtil have karakter af kollektive foranstaltninger, der stilles til rådighed for alle virksomheder eller grupper af virksomheder i området. Det er især konkurrenceforvridningsrisikoen, som herigennem søges undgået. Dette hensyn varetages yderligere i stk. 4, hvoraf fremgår, at kommuner og amtskommuner ikke må yde direkte finansiel støtte til enkelte erhvervsvirksomheder. Hvis en kommune f.eks. opretter eller yder tilskud til et teknologicenter, må der ikke fra dette center ydes direkte finansiel støtte til de erhvervsvirksomheder, der betjenes af centret.

Som eksempler på aktiviteter vedrørende information, rådgivning og anden erhvervs-mæssig service kan nævnes:

- Generel rådgivning og information,
- konsulentbistand,
- teknologisk service,
- eksport-/teknologichef til leje,
- markedsundersøgelser,
- generel markedsføring af området,
- rådgivning for iværksættere,
- etablering af branchevækstgrupper,
- rådgivning vedr. produkt- og konceptudvikling samt teknisk afprøvning af produkter,
- erhvervsudviklingscentre,
- netværk og formidling af samarbejde mellem virksomheder,
- formidling af kontakt mellem virksomheder og forsknings- og videncentre,
- rådgivning vedrørende leverandørforhold,
- erhvervsregistre,
- rådgivning vedrørende finansiering og økonomi.

Det må her understreges, at disse eksempler ikke er udtømmende. Forholdene er forskellige i de forskellige egne af landet, og virksomhedernes behov varierer derfor. Udviklingen medfører til stadighed nye behov, og andre typer af aktiviteter vil derfor kunne forekomme. Det afgørende er imidlertid, at aktiviteterne opfylder hovedsigtet med § 2, stk. 1, dvs. at der er tale om kollektive foranstaltninger.

I særlige tilfælde, hvor der ikke i området findes tilsvarende private iværksætterhuse, og hvor der ikke er mulighed for gennem private initiativer at tilvejebringe lokaler til lokale iværksættere, vil en kommune eller amtskommune kunne opføre, indrette og drive iværksætterhuse. En forudsætning herfor er, at iværksætterhuset skal kunne udlejes til flere iværksættere og etableres med mulighed for fælles faciliteter

og rådgivning, at lejen fastsættes på markedsvilkår, og at udlejningen står åbent for alle.

De kommunale og amtskommunale erhvervsfremmeaktiviteter skal være indrettet således, at de vil kunne benyttes af alle virksomheder i kommunen, som har en potentiel interesse heri. Det betyder imidlertid ikke, at en kommune eller en amtskommune, som etablerer og driver f.eks. et »Teknologisk Servicecenter«, skal indrette dette som et center, der er i stand til at betjene alle tænkelige brancher og erhverv med enhver tænkelig rådgivning og service på alle virksomhedsområder. Med formuleringen i stk. 1 om »grupper« af virksomheder menes således, at kommuner og amtskommuner kan stille foranstaltninger til rådighed, der rettes mod særlige grupper af virksomheder, såsom lokale vækstsektorer, vigtige lokale enkeltbrancher eller eksporterhverv. Det afgørende er, at foranstaltningen stilles til rådighed for alle erhvervsvirksomheder inden for de pågældende brancher, sektorer eller erhverv, at ingen virksomhed eller virksomheder, der kan henføres til en sådan gruppe, på forhånd er afskåret fra at kunne drage nytte af den pågældende foranstaltning, og at tilbuddet ikke eksklusivt retter sig mod en enkelt virksomhed. Kommuner og amtskommuner kan herunder medvirke til at udvikle den lokale og regionale erhvervs-mæssige infrastruktur gennem koordinerede indsats og ved etablering af servicetilbud og serviceinstitutioner, der har til formål at fremme produktudvikling samt etablering og udvikling af virksomheder.

Det foreslås endvidere, at kommuner og amtskommuner også skal kunne yde tilskud til sådanne foranstaltninger.

Det er afgørende, at de tilbud om information, rådgivning og anden erhvervs-mæssig service, som gennem denne bestemmelse stilles til rådighed af kommuner og amtskommuner, ligesom tilbud fra anden side dækker virksomhedernes nødvendige behov. Det er herunder vigtigt, at de kommunale og amtskommunale myndigheder kan medvirke til at etablere information, rådgivning og service på et tidligt tidspunkt, også før der er kommerciel efterspørgsel efter tjenesteydelsen.

Ligeså vigtigt er det imidlertid, jf. Almindelige bemærkninger, at der ikke sker en ukoordineret knopskydning af sådanne tilbud, og at iværksættelse af de nævnte aktiviteter derfor sker under hensyn til allerede eksisterende tilbud om information, rådgivning og anden service.

Med formuleringen i stk. 1, om at kommuner og amtskommuner alene eller i samarbejde med andre kan stille erhvervsudviklingsaktiviteter til rådighed,

åbnes mulighed for, at sådanne foranstaltninger kan iværksættes f.eks. sammen med private interessenter.

Foruden ovennævnte aktiviteter vedrørende information, rådgivning og anden erhvervsmæssig service indebærer § 2, stk. 1, at kommuner og amtskommuner kan medvirke sammen med andre offentlige og private parter i erhvervsudviklingsprojekter, der har betydning for erhvervsudviklingen generelt i området eller i grupper af virksomheder (strategiske erhvervsudviklingsprojekter).

Ved et sådant erhvervsudviklingsprojekt, må der lægges vægt på projektets generelle betydning og det almene gode for lokalsamfundet, der opnås ved projektets realisering i form af forøget økonomisk aktivitet. Det offentlige formål med at deltage i projektet vil derfor have et kollektivt sigte.

Sådanne erhvervsudviklingsprojekter må ikke have til formål at støtte skrantende virksomheder f.eks. i en rekonstruktion uanset deres betydning for lokalsamfundet, jf. § 2, stk. 4.

Kommunal og amtskommunal deltagelse i disse erhvervsudviklingsprojekter kan have til formål at skabe generelt bedre drifts- og udviklingsbetingelser for en flerhed af eksisterende virksomheder eller at skabe gunstige betingelser for etablering af nye virksomheder. Den kommunale deltagelse skal således kunne begrundes i en generel udviklingsinteresse.

Sådanne erhvervsudviklingsprojekter består i faciliteter eller indsatser til styrkelse af den erhvervsmæssige infrastruktur som f.eks.

- projekter med henblik på planlægning og udvikling af en lokalitet til erhvervsfremmende formål, f.eks. en havnefront eller en nedlagt fabriksgrund,
- særlige attraktioner af turistmæssig og kulturel karakter,
- fælles kommunikationssystemer, f.eks. vedrørende søgning af teknologisk og markeds-mæssig information på internationale databaser, og
- udstillings- og conferencefaciliteter, dog ikke med ordinær hoteldrit og lign.

Erhvervsudviklingsprojekter skal således opfylde følgende kriterier:

- De skal være kollektive, dvs. rette sig mod alle eller en gruppe af virksomheder.
- Ligesom projekter vedrørende information, rådgivning og anden erhvervsmæssig service skal de indeholde elementer af erhvervsmæssig infrastruktur af materiel eller immateriel karakter.
- Der må ikke være tale om støtte til skrantende virksomheder eller på anden måde direkte finansiel støtte til enkelte erhvervsaktiviteter.
- Der må ikke være tale om »kuvøseselskaber«, jf. nedenfor.

De i § 2 nævnte foranstaltninger kan foregå i selskabsform, herunder fonde og selvejende institutioner.

§ 2 hjemler imidlertid ikke adgang til, at kommuner og amtskommuner kan deltage i selskaber, der oprettes med henblik på at være »kuvøse« for nye erhvervsaktiviteter, som oprettes med henblik på at varetage andre formål end de i § 2, stk. 1 nævnte.

I tilfælde, hvor en kommune eller amtskommune ikke selv lovligt vil kunne yde tilskud til en erhvervsudviklingsaktivitet efter § 2, stk. 2, vil der som hidtil kunne søges om statslig støtte til det pågældende projekt gennem lov om erhvervsfremme og efter de for denne lov gældende regler. Den statslige støtte ydes i sådanne tilfælde ikke til kommunen eller amtskommunen, men til det pågældende projekt, og kommunen eller amtskommunen kan alene være formidler af en ansøgning. Herigennem opnås en bedre koordinering af den regionale erhvervsfremmeindsats. I overensstemmelse med de generelle principper i lov om erhvervsfremme er der ikke i sådanne tilfælde tale om en ret til tilskud, men alene en adgang til at ansøge herom.

Tilskud til erhvervsudviklingsaktiviteter efter § 2, stk. 2, kan efter forslaget også ydes i form af medfinansiering af programmer under Det Europæiske Fællesskab, som sigter mod regionaludvikling.

Gennem EF's Regionalfond støttes den regionale udvikling i medlemslandene, bl.a. ved omstilling i regioner, der er hårdt ramt af industriel tilbagegang (de såkaldte mål 2-områder) og fremme af udviklingen af landdistrikter (det såkaldte mål 5b). Som led i gennemførelsen af EF's regionalpolitik har Kommissionen hidtil godkendt, at regionerne omkring Aalborg og Naksø er støtteberettigede i henhold til mål 2, og at en række danske ø-samfund er støtteberettigede efter mål 5b. Hertil kommer, at der i medfør af fællesskabsprogrammet STRIDE, hvis formål er at øge den regionale kapacitet vedrørende forskning, teknologi og innovation, er mulighed for, at der kan ydes yderligere midler også til danske mål 2-områder. Endelig forventes, at der i henhold til fællesskabsprogrammet INTERREG ydes støtte til den dansk-tyske grænseregion til grænseoverskridende samarbejdsprojekter.

En forudsætning for at udløse disse EF-midler er, at der sker en national offentlig medfinansiering af mindst samme størrelse.

De støtteberettigede projekter under EF's regional-fondsprogrammer kan inddeles i tre hovedkategorier:

- a) Infrastrukturprojekter, der bidrager til at øge den erhvervsmæssige udvikling, og som typisk gen-

nemføres og medfinansieres af kommunerne og amtskommunerne.

- b) Private virksomheders anlægsinvesteringer, som medfinansieres af staten og virksomhederne.
- c) Videnprojekter, som medfinansieres af kommunerne og amtskommunerne, når projekterne har et klart generelt erhvervsudviklingsmæssigt sigte, og af virksomhederne og staten, når projekterne har et mere direkte virksomhedsrettet sigte.

Efter gældende lovgivning eksisterer der normalt adgang for kommuner og amtskommuner til at finansiere de under punkt a) nævnte infrastrukturprojekter.

Med bestemmelsen i § 2, stk. 2, foreslås det, at kommuner og amtskommuner får mulighed for at bidrage til den nationale medfinansiering af såvel de ovenfor under punkt a) som under punkt c) omhandlede projekter under EF's regionalfondsprogrammer. Kommuner og amtskommuner må efter forslaget medfinansiere alle projekter inden for disse kategorier, forudsat at der ikke ydes direkte finansiell støtte til private enkeltvirksomheder. Ligeledes må der fortsat ikke ydes støtte fra kommuner og amtskommuner til private enkeltvirksomheders anlægsinvesteringer, jf. punkt b) ovenfor.

Tilsvarende vil kommuner og amtskommuner kunne medfinansiere andre programmer under Det Europæiske Fællesskab, som sigter mod regionaludvikling, herunder projekter der gennemføres under socialfonds – eller landbrugsfondsprogrammer. Også her er det en betingelse, at der ikke gives tilskud til private enkeltvirksomheder, og at der er tale om kollektive foranstaltninger, der er til rådighed for alle virksomheder eller grupper af virksomheder i lokalområdet.

Til § 3

Kommunerne kan i dag sælge viden med henblik på eksport, når det sker i henhold til indenrigsministerens skrivelse af 22. september 1988 til samtlige kommunalbestyrelser, amtsråd og tilsynsråd om kommuners og amtskommuners deltagelse i eksportforretninger. I skrivelserne, der er et bilag til Industriministeriets cirkulære af 22. september 1988 om offentlige styrelses deltagelse i eksportforretninger, understreges bl.a., at cirkulæret ikke indebærer nogen ændring af de rammer, som efter almindelige kommunalretlige regler gælder for kommunal deltagelse i handels- og produktionsvirksomhed. Cirkulæret med bilag er gengivet som bilag til lovforslaget.

Efter de nugældende regler antages kommunerne og amtskommunerne at kunne sælge viden, der er oparbejdet i den kommunale og amtskommunale

virksomhed, såfremt salget sker for at undgå værdispild. Salg af den nævnte viden kan ske såvel til hjemmemarkedet som med henblik på eksport. Det er endvidere en betingelse, at kommunerne og amtskommunerne ikke i forbindelse med salget påtager sig en uacceptabel risiko, og at den pågældende viden afhændes til markedspris. Der kan som udgangspunkt ikke foretages nogen bearbejdning af den viden, der ønskes solgt. Dersom det ikke er muligt at afhænde den omhandlede viden, uden at der sker en vis tilpasning til køberens særlige behov, vil der dog i et vist begrænset omfang kunne ske en sådan bearbejdning. Det er en betingelse, at bearbejdningen ikke har et sådant omfang, at den antager karakter af en ny selvstændig produktion. Bearbejdningen må således ikke være så omfattende, at der er tale om en selvstændig rådgivningsopgave. Ved bedømmelsen af, om de nævnte betingelser er opfyldt, vil der blive taget betydelige hensyn for at undgå, at det private erhvervsliv påføres konkurrence af kommunerne og amtskommunerne. Den gældende snævre adgang til afhændelse af kommunal viden antages også at kunne finde sted i selskabsdannelser af privatretlig karakter, herunder fælleskommunale selskaber. Der kan i øvrigt henvises til den ovennævnte skrivelse fra indenrigsministeren samt til Betænkning nr. 1153 om kommunerne og erhvervspolitikken, december 1988, afsnit 4.2.2 samt 4.2.3.

Den gældende afgrænsning af videnbegrebet er meget snæver, og det foreslås derfor at udvide begrebet, således at kommuner i modsætning til i dag får mulighed for at foretage en højere grad af forarbejdning og videreudvikling af den i kommunen oparbejdede viden til nye produkter med henblik på eksport. Kommunen får herved mulighed for at foretage tilpasning af eksisterende viden til nye produkter med henblik på at afhænde viden, jf. stk. 1. Dette kan ifølge stk. 2 ske ved 1) eksport på underleverandørvilkår gennem danske virksomheder, 2) udlån af medarbejdere til danske eller udenlandske virksomheder eller myndigheder og 3) direkte eksport til offentlige eller private købere i udlandet, jf. Industriministeriets cirkulære af 22. september 1988 om offentlige styrelses deltagelse i eksportforretninger. Kommuner og amtskommuner kan herunder sælge den omhandlede viden til danske og udenlandske aftagere på konsulentvilkår. Der åbnes derimod ikke mulighed for ledelsesmæssig eller finansiell deltagelse i selskaber, der afsætter den pågældende viden til udlandet, jf. stk. 5.

Ved salg af viden kan en kommune pådrage sig et ansvar i tilfælde af, at aftageren lider skade eller tab ved anvendelsen af den købte viden. Kommunen skal, hvis denne risiko antages at få et betragteligt

omfang, afdække denne risiko gennem f.eks. ansvarsforsikring eller på anden måde.

Som anført i § 3, stk. 3, må kommuners og amtskommuners salg af viden til eksport ikke påføre private virksomheder urimelig konkurrence. Urimelig konkurrence vil kunne undgås ved benyttelse af Finansministeriets regler om indtægtsdækket virksomhed. De regler, som industriministeren kan fastsætte, jf. § 3, stk. 4, for at tage højde for dette problem, tager derfor udgangspunkt i Finansministeriets regler om indtægtsdækket virksomhed. Industriministeren fastsætter disse regler efter drøftelse med de kommunale organisationer.

Som anført i slutningen af Almindelige bemærkninger gælder de uskrevne kommunalfuldmagtsregler fortsat i det omfang, de ikke berøres af lovforslaget. Den hidtil gældende adgang for kommunal afhændelse af viden, herunder i selskabsform og i fælleskommunale selskaber, indskænkes ikke af lovforslaget.

Til § 4

Et øget kommunalt og amtskommunalt engagement på det erhvervspolitiske område, kan indebære en risiko for, at der sker en ukoordineret vækst af servicetilbud, som dels ikke modsvarer de enkelte erhvervsvirksomheders behov, og som dels er udtryk for en uhensigtsmæssig anvendelse af de samlede ressourcer, der sættes ind på en sådan rådgivning inklusive de statslige ressourcer. Der er derfor et behov for en koordinering af den regionale erhvervsfremmende indsats. En sådan koordinering vil tillige kunne gøre indsatsen mere effektiv og målrettet.

Det er i den nye sammenhæng vigtigt, at de lokale og regionale indsats kan koordineres med de statslige strategier, og med de statslige decentrale erhvervsfremmeinstitutioners virksomhed og at disse koordinerede indsats kan udnytte de muligheder, som springer ud fra vort medlemskab af EF.

Regionale erhvervsudviklingsprogrammer kan være rammen omkring regionale erhvervsudviklingsaktiviteter, og sådanne programmer vil være et meget smidigt og velegnet instrument, dels for en koordineret regional indsats kommuner og amtskommuner imellem, dels for koordinering af regionale statslige og kommunale initiativer.

I den under Almindelige bemærkninger omtalte rapport om regional erhvervspolitik i Danmark afgivet i december 1990 af arbejdsgruppen vedrørende regionalpolitik foreslås, at programformen på baggrund af erfaringerne fra EF's regionalfondsprogrammer søges anvendt i videre udstrækning af amter og kommuner. I høringsvarene til rapporten er

erhvervsorganisationerne og de kommunale organisationer positive over for dette forslag.

Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at regionale erhvervsudviklingsaktiviteter i videst mulig udstrækning finder sted inden for rammerne af et regionalt erhvervsudviklingsprogram, og at kommuner og amtskommuner kan samarbejde med andre offentlige og private parter om etablering og gennemførelse af regionale erhvervsudviklingsprogrammer, der har til formål at udvikle infrastruktur og at fremme erhvervsudvikling i et større geografisk område. Regionale erhvervsudviklingsprogrammer skal endvidere kunne bidrage til at fremme koordinationen af statslige erhvervsrettede initiativer af betydning for den regionale erhvervsudvikling, jf. den nævnte rapport.

Baggrunden for udarbejdelse af sådanne programmer bør være analyser, der beskriver områdets erhvervmæssige udviklingsniveau, generelle eller specifikke vækstpoterentialer, infrastruktur, uddannelsesinstitutioner, konkurrencemæssige fordele og svagheder o.l.

Et regionalt erhvervsudviklingsprogram bør som hovedregel omfatte flere kommuner. Regionale erhvervsudviklingsprogrammer kan i visse tilfælde dække et amt, men behøver ikke dække et amt. Der kan være tale om dele af et amt eller om kommuner på tværs af amtsgrænserne.

Det regionale erhvervsudviklingsprogram bør – for at opnå støtte fra Erhvervsudviklingsrådet – foruden relevante analyser indeholde en indikativ handlingsplan med angivelse af budget og tidsforbrug. Endvidere skal der være en kobling til andre initiativer i området eller dele af området f.eks. programmer, der medfinansieres af EF.

Det er vigtigt, at programmerne udarbejdes på en sådan måde, at den forudsatte koordinering af lokale og statslige initiativer kan finde sted. Derfor bør programmerne indeholde de væsentligste enkeltprojekter, som i programperioden forudsættes gennemført.

Erhvervsudviklingsrådet kan inden for rammerne af lov om erhvervsfremme medvirke ved etablering og gennemførelse af regionale erhvervsudviklingsprogrammer. Der er i loven hjemmel til, at Erhvervsudviklingsrådet kan yde tilskud til visse udgifter i forbindelse med gennemførelse af et program. Enkeltprojekterne under programmet vil kunne opnå tilskud efter loven på samme måde som andre projekter efter Bevillingsudvalgets afgørelse. Det vil være hensigtsmæssigt, at kommuner og amtskommuner, der søger om Erhvervsudviklingsrådets medfinansiering af erhvervsudviklingsaktiviteter, lader

disse tilrettelægge inden for rammerne af et koordineret regionalt erhvervsudviklingsprogram.

Etablering af regionale erhvervsudviklingsprogrammer må blandt andet vurderes som ønskeligt ud fra et rationaliserings- og effektiviseringssynspunkt. Det er derfor væsentligt, at kommuner og amtskommuner oplever færrest mulige barrierer for at udvikle og realisere sådanne programmer.

Det er af tilsvarende interesse, at de regionale erhvervsudviklingsprogrammer får den højest mulige kvalitet, således at der skabes størst mulig sikkerhed for, at programmerne medfører de forventede resultater.

Disse hensyn taler for, at der skal ofres en betydelig indsats i programmernes udviklingsfase. De omkostninger, der er forbundet hermed, kan det være vanskeligt at få dækket fuldt ud ved lokale, private og offentlige bidrag. Især vil omkostninger til undersøgelser, mødevirksomhed, udarbejdelse af programforslag og organisationsudvikling kunne frygtes at blive utilstrækkeligt dækket, såfremt der alene regnes med lokale bidrag.

Især i de første år, hvor programarbejdsformen skal indarbejdes i den lokale og regionale erhvervs-

politiske praksis, er det vigtigt, at der stilles statslige midler til rådighed for udvikling af de regionale programmer.

Erhvervsudviklingsrådet kan desuden tage initiativer, der har til formål at fremme koordination af statslige erhvervsfremmende foranstaltninger af betydning for de regionale erhvervsudviklingsprogrammer.

Programmerne forudsættes styret lokalt, i visse tilfælde evt. med en statslig repræsentant som bindeled til Erhvervsudviklingsrådet.

Til § 6

Det er fundet hensigtsmæssigt, at loven tages op til revision efter en periode på 5 år i lyset af de i perioden indvundne erfaringer.

Til § 7

Med henblik på udstedelse af de i § 3, stk. 4 nævnte regler er det fundet hensigtsmæssigt, at industriministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Bilag 1

Industriministeriets cirkulære af 22. september 1988

Cirkulære om offentlige styrelses deltagelse i eksportforretninger

(Systemeksport)

§ 1. Med henblik på at fremme den samlede danske eksport kan offentlige styrelser, herunder indtægtsdækkede virksomheder, deltage i eksportforretninger.

Stk. 2. I skrivelse af 22. september til kommuner og amtskommuner har Indenrigsministeriet henstillet, at cirkulærets regler i videst muligt omfang finder anvendelse inden for den kommunale sektor.

Stk. 3. Indenrigsministeriets skrivelse er optrykt som bilag til nærværende cirkulære.

§ 2. Deltagelse i eksportforretninger kan kun finde sted med henblik på eksport af viden, systemer eller tjenesteydelser, som ligger inden for eller i umiddelbar forlængelse af styrelsens ordinære og primære opgaver.

Stk. 2. Deltagelsen forudsætter, at styrelsens primære opgaver fortsat varetages på forsvarlig vis.

§ 3. En styrelses eksport kan finde sted ved:

- 1) Eksport på underleverandørvilkår gennem danske virksomheder.
- 2) Udlån af medarbejdere til danske eller udenlandske virksomheder eller myndigheder.
- 3) Direkte eksport til offentlige eller private købere i udlandet, forudsat at eventuelle private eksportører ikke påføres ubillig konkurrence derved.

Stk. 2. Medarbejdere, der udlånes, bevarer deres løn- og pensionsmæssige stilling i udlansperioden.

§ 4. Eksport fra det offentlige må ikke påføre danske virksomheder ubillig konkurrence og må ikke give enkelte danske virksomheder en urimelig fortrinsstilling. Industri- og Handelsstyrelsen behandler eventuelle klager fra danske virksomheder vedrørende offentlige styrelses overholdelse af bestemmelserne i §§ 2, 3 og 5. Principielle spørgsmål vedrørende de i §§ 2, 3 og 5 fastlagte vilkår for systemeksport forelægges Samarbejdskomiteen for Systemeksport til udtalelse.

Stk. 2. Industri- og Handelsstyrelsens afgørelser i klagesager kan kræves indbragt for vedkommende minister efter indhentet udtalelse fra Samarbejdskomiteen.

Stk. 3. Samarbejdskomiteen består af repræsentanter for Industriministeriet, Finansministeriet, Udenrigsministeriet, Industrirådet og Arkitekt-Ingeniørrådet. Industriministeren udpeger Komiteens formand blandt medlemmerne. Komiteens sekretariatsforretninger varetages af Industri- og Handelsstyrelsen.

§ 5. Priskalkulationer i forbindelse med deltagelse i systemeksport skal være i overensstemmelse med anvisningerne i Finansministeriets regler vedrørende indtægtsdækket virksomhed. De fastsatte priser skal give dækning for samtlige direkte såvel som indirekte omkostninger.

Stk. 2. Offentlige styrelser, der gennem deres virksomhed opnår viden om konkrete forhold i private virksomheder, må i almindelighed ikke videregive denne viden til andre eller anvende

den kommercielt uden de pågældende virksomheders samtykke.

§ 6. De styrelser, der har hjemmel til at udføre indtægtsdækket virksomhed, optager indtægter og udgifter samt personaleforbrug på budgettet og regnskabet for denne virksomhed, jf. Finansministeriets regler vedrørende indtægtsdækket virksomhed. De styrelser, der ikke har hjemmel til at udføre indtægtsdækket virksomhed på tidspunktet for eksportkontraktens indgåelse, optager indtægter og udgifter samt personaleforbrug på styrelsens almindelige budget og regnskab med hjemmel i tekstanmærkning til finansloven under Industriministeriet. Der kan disponeres over disse eksportindtægter på samme måde som over indtægter indtjent under indtægtsdækket virksomhed.

Stk. 2. Styrelserne skal føre særskilt internt regnskab og budget over eksportvirksomheden og aktiviteter til forberedelse heraf.

§ 7. Styrelserne må, før de indgår eksportkontrakter, sikre sig, at den påtænkte eksport ikke strider mod Danmarks udenrigs- og handelspolitik, planlagte eksportfremstød m.v., og at der anvendes en hensigtsmæssig og forsvarlig kontraktudformning. Styrelserne bør derfor tidligst muligt orientere Industri- og Handelsstyrelsen og Udenrigsministeriet om påtænkte eksportforretninger. Udenrigsministeriet vil orientere de interesserede styrelser om internationale forhold af betydning for deres eksportvirksomhed og om den bistand, som udenrigstjenesten kan yde.

§ 8. Kopi af indgåede eksportkontrakter skal snarest muligt og senest 10 dage efter kontraktindgåelsen indsendes til Industri- og Handelsstyrelsen, som kan påtale en eventuel urimelig fortrinsstilling for bestemte virksomheder, som måtte følge af kontrakten.

§ 9. Industri- og Handelsstyrelsen fører register over de i henhold til § 8 indberettede eksportkontrakter og indkalder derudover nødvendige oplysninger fra de enkelte styrelser.

§ 10. Industri- og Handelsstyrelsen yder og formidler – bl.a. med baggrund i arbejdet i Samarbejdskomiteen – rådgivning om eksportspørgsmål til styrelserne og rådgiver om mulighederne for eksportsamvirke.

§ 11. Med henblik på den løbende vurdering af udviklingen på systemeksportområdet orienterer Industri- og Handelsstyrelsen Samarbejdskomiteen for Systemeksport om styrelsernes indberetninger om indgåede kontrakter. Generelle og statistiske oplysninger om udviklingen i systemeksporten optages i Industri- og Handelsstyrelsens årsberetning.

§ 12. Industri- og Handelsstyrelsen kan yde støtte til offentlige styrelser til forundersøgelser og markedsføring, så vidt muligt efter tilsvarende regler som gælder for tilskud til private virksomheder under eksportfremmeordningen, herunder reglerne om betinget tilbagebetaling.

§ 13. Industri- og Handelsstyrelsen kan yde lån og tilskud til offentlige styrelser til udvikling af systemer og serviceydelser til eksport. Medfinansieringen sker ved ydelse af lån eller tilskud med betinget tilbagebetalingspligt på vilkår, der så vidt muligt svarer til vilkårene for tilsvarende ydelser til private virksomheder.

§ 14. Offentlige styrelser kan på samme vilkår som private virksomheder forsikre sig hos Eksportkreditrådet mod de risici, der er forbundet med betalingen for deres eksport.

§ 15. Dette cirkulære træder i kraft den 1. oktober 1988. Samtidig ophæves Industriministeriets cirkulære af 20. marts 1985 vedrørende offentlige styrelseres deltagelse i eksportforretninger.

Industriministeriet, den 22. september 1988

NILS WILHJELM

/ H. Boesgaard

Skrivelse om kommuners og amtskommuners deltagelse i eksportforretninger

(Til samtlige kommunalbestyrelser, amtsråd og tilsynsråd)

Industriministeriets cirkulære om systemeksport

Med henblik på at fremme den samlede danske eksport har Industriministeriet den 22. september 1988 udsendt vedlagte cirkulære om offentlige styrelses deltagelse i eksportforretninger (systemeksport), jf. tillige det ligeledes vedlagte cirkulære af samme dato fra Finansministeriet om adgangen til at udføre indtægtsdækket virksomhed. Cirkulæret retter sig umiddelbart til statslige myndigheder og fastlægger de nærmere regler for disses deltagelse i eksportvirksomhed. Cirkulæret afløser Industriministeriets cirkulære af 20. marts 1985 vedrørende offentlige styrelses deltagelse i eksportforretninger. I forhold til dette cirkulære er der sket en vis udvidelse i de statslige myndigheders adgang til at deltage i eksportforretninger.

I det tidligere cirkulære var der en henstilling til kommuner og amtskommuner om ved deltagelse i eksportforretninger at følge cirkulærets regler med henblik på at sikre, »at kommuners og amtskommuners eksportaktiviteter ikke strider imod Danmarks erhvervs- og handelspolitik, ikke påfører erhvervene konkurrence og ikke kolliderer med det generelle eksportfremmearbejde og planlægningen heraf.«

Disse hensyn må fortsat betragtes som væsentlige i forbindelse med kommuners og amtskommuners deltagelse i eksportforretninger. Indenrigsministeriet skal derfor henstille, at kommuner og amtskommuner, herunder kommunale fællesskaber, følger reglerne i Industriministeriets og Finansministeriets cirku-

lære for så vidt de efter deres indhold kan finde anvendelse på kommunale forhold.

Økonomisk støtte

Industri- og Handelsstyrelsen kan efter reglerne i Industriministeriets cirkulære, §§ 12 og 13, yde støtte til offentlige styrelses eksportarbejde og til produktudvikling med henblik på eksport. Folketingets finansudvalg har tiltrådt, at kommuner og amtskommuner på linje med statslige myndigheder vil kunne søge andel i disse midler. Det vil i givet fald være et vilkår for tildeling af støtte, at cirkulærets bestemmelser følges.

Anmeldelse af eksportvirksomhed

Som led i vurderingen af den mest hensigtsmæssige tilrettelæggelse af offentlige styrelses deltagelse i eksportforretninger, herunder tilrettelæggelse af eventuelle støtteordninger, indsamler Industriministeriet løbende statistiske oplysninger om det offentliges eksportvirksomhed. Det må tillægges stor betydning, at denne statistik også omfatter den kommunale sektors eksport. Indenrigsministeriet skal derfor henstille til kommuner og amtskommuner, at oplysninger om eventuel eksportvirksomhed indsendes til Industri- og Handelsstyrelsen, også selvom der ikke søges om tilskud fra de nævnte støtteordninger. Det samme gælder den forudgående orientering om påtænkte eksportforretninger, jf. cirkulærets § 7.

Man skal henlede opmærksomheden på, at Industri- og Handelsstyrelsen og Udenrigstje-

nesten gerne bistår kommuner og amtskommuner med rådgivning i forbindelse med eksportforretninger.

Almindelige kommunalretlige regler om kommunal virksomhed

Det understreges, at cirkulæret ikke indebærer nogen ændring af de rammer, som efter almindelige kommunalretlige regler gælder for kommunal deltagelse i handels- og produktionsvirksomhed.

I den forbindelse skal Indenrigsministeriet bemærke, at kommuner som udgangspunkt ikke lovligt kan beskæftige sig med almindelig handels- og produktionsvirksomhed, medmindre der foreligger særlig lovhjæmmel. Dette udgangspunkt modificeres efter de kommunalretlige regler på forskellig måde. Modifikationen kan oversigtligt resumeres således:

Kommunerne kan lovligt producere til eget brug, samt afsætte biprodukter, der opstår som en naturlig følge af varetagelsen af i øvrigt lovlige kommunale opgaver, såfremt afsætningen kan ske på en økonomisk forsvarlig måde. Kommunerne kan endvidere varetage en række traditionelt bestemte opgaver på forsyningsområdet. Endelig kan kommunerne i en vis – begrænset – udstrækning udføre opgaver

som accessorisk virksomhed, dvs. en virksomhed, der i princippet ikke er en lovlig kommunal opgave, men som knytter sig naturligt og tæt til en i øvrigt lovlig kommunal opgave på en sådan måde, at det ville forekomme urimeligt, at kommunen ikke kunne påtage sig opgaven.

Opsamlet viden (know-how) kan betragtes som et biprodukt, som en kommune lovligt vil kunne sælge. I forbindelse med salg af biprodukter, herunder know-how, vil det være lovligt at foretage en forarbejdning og udføre et salgsarbejde med henblik på en økonomisk forsvarlig afsætning. Det vil dog ikke være lovligt, at biproduktet forarbejdes så meget, at det kun udgør en mindre del af det nye forarbejdede produkt. Tilsvarende må salgsarbejdet ikke være så omfattende, at det får karakter af en ny selvstændig virksomhed.

Det skal understreges, at udnyttelsen af biprodukter kun kan ske, såfremt det er økonomisk forsvarligt for kommunen. Kommunen skal derfor have alle sine omkostninger ved forarbejdning og salgsarbejde dækket, og det vil ikke med det formål at fremme afsætningen være lovligt for kommuner at yde tilskud til denne virksomhed.

Indenrigsministeriet, den 22. september 1988

Med venlig hilsen

THOR PEDERSEN

/ Kåre Stevns